

Vennesla kommune

Statusrapport av DIGIL

– Vi er på vei!

Innhold

Sammendrag.....	2
Innledning.....	4
DIGIL – å lære å lære i et digitalt, inkluderende læringsmiljø.....	4
Rapportarbeidelse - innhenting av data.....	5
Påvirker DIGIL-satsingen Nasjonale prøver og Elevundersøkelsen?.....	6
Prosess rundt DIGIL: informasjon og eierskap til målsetting.....	7
Informasjon.....	7
Eierskap til målsetting.....	8
Eleven som aktiv produsent av egen læring.....	11
Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse.....	16
Fag og grunnleggende ferdigheter.....	16
Samhandling og kommunikasjon.....	16
Etikk.....	17
Skolen i samfunnet.....	18
Endring og utvikling.....	19
Ledelse av læringsprosesser.....	20
Pedagogikk og fagdidaktikk.....	21
Lærende ledelse.....	23
Det profesjonsfaglige fellesskap.....	24
Oppsummering.....	26
Et likt opplæringstilbud i én Venneslaskole.....	26
Tid til en delingskultur.....	27
Omsette DIGIL til praksis.....	27
Skole-hjem samarbeid.....	28
Andre innspill.....	29

Arbeidsgruppa som har bidratt til rapporten:

- Ole Wongraven – IT-rådgiver, Kristiansand kommune
- Espen Tanggaard - rådgiver, Kristiansand kommune
- Magnus Mork – Utdanningsdirektoratet oppfølgingsordning
- Dag Ingvar Jacobsen - Utdanningsdirektoratet oppfølgingsordning
- Elisabeth Aas-Lyngby - fagleder PP-tjenesten
- Birgit Eikeland - PP-rådgiver
- Steinar Harbo - kommunalsjef for seksjon for oppvekst
- Hege Eidsaa - skolefaglig rådgiver
- Kari Gjerald - digitaliseringsveileder

Sammendrag

DIGIL-satsingen er en videreføring av satsingen Inkluderende læringsmiljø (IL). Målet med DIGIL-satsingen er at alle elever skal bli mer aktive i egen læring. De skal å lære å lære i et digitalt inkluderende læringsmiljø. Læreren skal legge til rette for at elevene skal bruke læringsbrettet til å produsere oppgaver, dele sine forslag til løsninger, diskutere disse med hverandre, og slik utvikle både sosiale og faglige ferdigheter i fellesskap.

Etter 2 ½ år med DIGIL-satsing ønsker Venneslaskolen å lage en statusrapport for å bli bedre. Det er en arbeidsgruppe som har utarbeidet statusrapporten som reiser spørsmål om hvor vi er og hva som skal til for å nå målet vårt. Det er Venneslaskolen selv som har tatt initiativ til gjennomføring av evalueringen. Evalueringen støtter opp under målsettingen med DIGIL satsingen, og handler om **lærerens undervisningspraksis og elevenes læringspraksis**. I teknologirike klasserom blir lærerens rolle en tilrettelegger for bedre læring. Statusrapporten er et viktig verktøy for å vise om Venneslaskolen er på rett vei. Rapporten vil bli brukt til å støtte og veilede skolene i arbeidet videre. Legger vi til rette for bedre læring, slik Kunnskapsløftet krever?

Vennesla barne- og ungdomsråd (VBUR) har vært involvert i DIGIL-satsingen. Kommunalt foreldreutvalg er blitt informert. I evalueringen har vi fått innspill fra skoleledere, lærere, fagarbeidere og assistenter, foreldre og de aller viktigste i DIGIL-satsingen; **elevene**. Vi takker for deltakelsen og mange flotte innspill. Denne rapporten hadde ikke blitt til uten dere!

Svarprosenten varierer mellom skolene. Flertallet som svarte på undersøkelsen, er svært positive til DIGIL-satsingen og det trekkes frem hvilke muligheter teknologi gir. Flere respondenter uttrykker at satsingen legger til rette for både differensiering og motivasjon hos elevene. Flere lærere har svart at de ser mange muligheter og beskriver både et eierskap og en forståelse av DIGIL, samt god støtte fra deres ledere.

«Mulighetene er mange, begrensningene ligger i at alt avhenger av hvilken bruk det legges til rette for/pedagogisk ramme verktøyet settes inn i.» (Sitat fra lærer)

Arbeidsgruppa har sett DIGIL-satsingen opp mot læringsresultater knyttet til nasjonale prøver og Elevundersøkelsen. Å måle resultater og trender er utfordrende når satsingen har vart i så kort tid når vi har få målepunkter å sammenligne med. Det er noe tidlig å se sammenhenger mellom resultater. Samlet sett ser vi at motivasjon er noe vi må ta tak i hele Venneslaskolen. Lærernes kompetanse står sentralt i alt vi gjør – og den er avgjørende for elevenes læring. Derfor blir motivasjon for læring en viktig del av arbeidet med det nye læreplanverket.

Teknologi gir mulighet til å lære på flere måter som ivaretar kravene i det læreplanverket. Teknologien er bare et verktøy, og det er de ansattes kompetanse som er avgjørende for å utnytte mulighetene som finnes i verktøyet. Det er derfor viktig at vi tar tak i motivasjon for læring som en del av arbeidet videre. Det er ikke verktøyet i seg selv som er en motivasjon, men måten læreren legger til rette for motivasjon, uavhengig av om teknologi brukes eller ikke.

«Vi er på vei..» responderer en lærer i Venneslaskolen. Noe som godt oppsummerer DIGIL-satsingen der vi er nå. Svært mange av skolelederne, lærerne og fagarbeidere/assistenter svarer at de er svært positive til DIGIL-satsingen. Ansatte i Venneslaskolen vet hva DIGIL-satsingen handler om, og ønsker en undervisningsform som er tilpasset og elevsentrert. Det å være **én Venneslaskole** løftes frem som viktig for å lage et likeverdig opplæringstilbud. I undersøkelsen trekker ansatte frem opplæringen som en suksessfaktor i DIGIL-satsingen. Flere ansatte skriver at de har lært hvordan de kan legge til rette for læring ved bruk av tekst, lyd, bilde og video, gjennom å trene, øve og dele. Å drive en tilpasset undervisning der hver enkelt elev får utnyttet potensialet sitt, er noe ansatte også vektlegger som en positiv konsekvens av DIGIL. Her uttrykker både små-, mellom- og ungdomstrinnet at læringsbrettet gir mange muligheter til å lære bedre. Nyutdannede og nyansatte blir involvert i DIGIL-satsingen gjennom skoleleder, DIGIL-pedagog og andre ansatte. Dette skjer i ulik grad, og er noe som må styrkes i den videre satsingen. Flere lærere trekker frem klasseledelse i teknologirike klasserom. Teknologi gir mange muligheter, men innebærer også fristelser. Dette er fristelser knyttet til utenomfaglige bruk. Noen lærere trekker også frem ukritisk bruk av kopiering. Det fremkommer særlig på en skole at læringsbrettet i seg selv kan hemme skriving, både på grunn av skjerm og tastatur. Det stilles spørsmål til en «digital progresjon».

Flere lærere ønsker seg mer opplæring for å kunne ta i bruk det som finnes på læringsbrettet. Kompetanseheving hos ansatte er avgjørende for elevens læring. Dette kommer også frem i rapporten. Det er forskjeller mellom lærerens bruk av teknologi, noe som både foresatte og elever melder tilbake i undersøkelsen.

Foreldre gir ulike tilbakemeldinger knyttet til informasjon og DIGIL-satsingen. De opplever ulik opplæring og informasjon på foreldremøter. Et ønske er at informasjonen fremkommer mer «lik», slik at det ikke oppleves som en tilfeldighet på bakgrunn av hvilken klasse og skole barnet går på. Det er også forskjell på kommunikasjon mellom skole og hjem, der foresatte på barnetrinnet er svært fornøyde med kommunikasjonen på Showbie. På ungdomstrinnet ønsker foresatte bedre kommunikasjon og mer informasjon om DIGIL-satsingen på treffpunktet, foreldremøte.

Innledning

Teknologi endrer måten vi lærer, kommuniserer, underholder oss, finner informasjon og tilegner oss kunnskap på. Dette skaper nye og spennende utfordringer i skolen, og vi må ruste elevene våre for deltakelse i et fremtidig samfunn¹. «Framtid, fornyelse og digitalisering»², har som hovedmål at elevene skal utvikle digitale ferdigheter for å kunne oppleve mestring og å lykkes i videre utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse. Dette er i tråd med skoleforskning som trekker frem de 21 århundret ferdigheter³ i en fremtidsrettet undervisning som skal bidra til dybdelæring.⁴ IKT skal utnyttes godt i organiseringen og gjennomføringen av opplæringen for å øke elevenes læringsutbytte.⁵

Utdanningsdirektoratet vektlegger en hensiktsmessig bruk av IKT i planlegging og gjennomføring av opplæringen. For å øke elevenes læringsutbytte må det være helhetlig forankret i skolesystemet⁶. Å styrke elevenes digitale ferdigheter er et tydelig mål i kunnskapsløftet.

I det nye læreplanverket, Kunnskapsløftet (LK20)⁷ beskrives fem grunnleggende ferdigheter som elevene skal trene på i alle fag: lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. I LK20 vektlegges mulighetene den digitale teknologien gir for støtte og merverdi i læringsprosesser og undervisning. En del av aktivitetene i framtidens klasserom, involverer teknologi. Det er lærerens rolle som er avgjørende for elevens læring⁸. Ved å ta i bruk teknologien som et av mange verktøy sikrer vi at den enkelte elev lærer mest mulig gjennom praktisk, variert og relevant undervisning. Elevene skal arbeide med å utvikle digital dømmekraft, lære seg programmering og algoritmisk tenkning og videre bidra til å utvikle teknologi.

DIGIL – å lære å lære i et digitalt, inkluderende læringsmiljø

Januar 2019 fikk elever og ansatte i Vennesla (skoleledere, lærere, fagarbeidere og assistenter og PP-tjenesten) læringsbrett (iPad) som støtte til dette læringsarbeidet. Vi er 9 skoler i Venneslaskolen, bestående av 6 barneskoler, en ungdomsskole, 1.-10. trinn skole og en voksenopplæring. Alle ansatte ble inkludert i denne satsingen for å ha en helhetlig tilnærming til laget rundt barnet. DIGIL-satsingen er en forlengelse av satsingen for Inkluderende læringsmiljø, der formål er «å etablere en felles pedagogisk plattform for arbeidet med læringsmiljøutvikling slik at alle barn og unge får større utbytte av det ordinære pedagogiske tilbudet»⁹. Skolen skal ha et inkluderende læringsmiljø som fremmer

¹ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). *Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse*. Utdanningsdirektoratet.

² Kunnskapsdepartementet. (2017). *Framtid, fornyelse og digitalisering. Digitaliseringsstrategi for grunnsopplæring 2017-2021*.

³ NOU 2014: 7. (2015). *Elevenes læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag*. Kunnskapsdepartementet.

³ Fullan, M., Quinn, J. & Mceachen, J. (2018) Deep learning – Engage the World Change the World. Thousand Oaks: Corwin Press.

⁵ NOU 2015: 8. (2015). *Fremtidens skole – Fornyelse av fag og kompetanser*. Kunnskapsdepartementet.

⁶ Utdanningsdirektoratet. (2015). *Hensiktsmessig bruk av IKT i klasserommet – en veileder*.

⁷ Utdanningsdirektoratet. (2020). *Kunnskapsløftet (LK20)*

⁸ Hattie, J. (2013). *Synlig læring - for lærere*.

⁹ Knutepunkt Sørlandet. (2014). *Rammeverk for inkluderende læringsmiljø*.

opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring. Målet med DIGIL-satsingen er at alle elever skal være aktive produsenter av egen læring. Elevene skal lære å lære i et digitalt inkluderende læringsmiljø¹⁰. Venneslaskolen ønsker å skape en skole for alle. I teknologirike klasserom blir læreren en tilrettelegger. Læreren skal veilede, tilpasse og legge til rette for bedre læring. Venneslaskolen skal ha en så bred tilnærming i undervisningen at den favner hver enkelt elev. På den måten kan vi bruke teknologi for å utnytte potensialet for bedre læring hos hver enkelt elev. Læringsbrettet er først og fremst et produksjonsverktøy som gir elevene rikelig med muligheter til å vise hvordan de lærer. Derfor er lærerens rolle avgjørende som en tilrettelegger for hvordan læringsbrettet kan gi en mer aktiv, variert og tilpasset undervisning for den enkelte elev¹¹. Det er ikke teknologien i seg selv som er målet, men lærerens kompetanse til å utnytte teknologi som et verktøy for å drive en tilpasset opplæring.

Figur 1 – Prosessbeskrivelse for DIGIL. Du kan [lese mer her](#).

Det ble satset på en grundig opplæring av alle ansatte ved oppstart. Det har og vært jevnlig påfyll med kursing og erfaringsdeling de siste to årene. Dette er i tråd med Venneslaskolens utvikling og kompetanseplan. Opplæringen har vært tett knyttet til innføringen av det nye læreplanverket.

Rapportarbeidelse - innhenting av data

Lærerens kompetanse og rolle er avgjørende for elevens læring¹². Denne undersøkelsen handler om å finne ut om vi er på vei til å utvikle *lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK)*¹³ og målet i DIGIL-satsingen. Har opplæringen av ansatte ført til endret undervisningspraksis?

I tråd med prosessbeskrivelsen til DIGIL og tilbakemeldinger fra DIGIL- og rektornettverk, involverer undersøkelsen skoleledere, lærere, fagarbeidere og assistenter, foresatte og elever. Undersøkelsen ble utført i april 2021 og var anonym og det var frivillig å respondere. Spørsmålene er inspirert av Bærumsskolen sin utarbeidelse av «Evaluering digital skolehverdag»¹⁴ og «Digital skolehverdag»¹⁵ som er utført av Rambøll. Undersøkelsene ble gjennomført i et skjema på Forms som ble sendt ut til alle involverte. Kommunalt foreldreutvalg (KFU) ble informert og alle foresatte fikk melding i Visma Flyt Skole. Elevene ble informert i Barne- og ungdomsrådet (VBUR) og gjennomførte undersøkelsen i

¹⁰ Vennesla kommune. (2018). [Prosessbeskrivelse for DIGIL](#)

¹¹ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

¹² Hattie, J. (2013). Synlig læring - for lærere.

¹³ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

¹⁴ Bærum skole. (2017). [Evaluering digital skolehverdag rapport 15. mai 2017](#). Rambøll.

¹⁵ Bærum skole. (2018). [Digital skolehverdag – evaluering juni 2018](#). Rambøll.

elevrådet sitt. Det er også gjennomført observasjonsstudier knyttet til utviklingstid på skolene for å undersøke det profesjonsfaglige fellesskapet¹⁶. Statusrapporten bygger på svar fra:

- Skoleledere (11 svar)
- Lærere (150 svar)
- Fagarbeider/assistenter (50 svar)
- Foresatte (296 svar)
- Elever (11 samlede svar fra elevrådene i Venneslaskolen)

Når resultatene fra spørreundersøkelsen publiseres, skal ingen informasjon kunne spores til den enkelte person eller skole. Undersøkelsen er utarbeidet i dialog med og etter retningslinjer fra Datatilsynet og NSD. Det blir brukt sitater gjennom hele rapport for å løfte frem ulike betraktninger. Svarene i undersøkelsen har variert mellom rangeringer etter påstander og tekstsvaer. Elevene svarte kun med tekst.

Påvirker DIGIL-satsingen Nasjonale prøver og Elevundersøkelsen?

Å måle resultater og tendenser knyttet til effekt på læringsresultater og Elevundersøkelser, i DIGIL-satsingen, er krevende. DIGIL-satsingen har vart i 2 ½ år og derfor har vi ikke mulighet til å se en tendens over så kort tid, da vi har få målepunkter både før og etter tiltaket er satt i gang. *Endring tar tid!* Skoleforskning viser at endring kan ta opptil 5 år¹⁷. Læringsbrettet ble utlevert til lærere og elever i årsskiftet 2018/2019. At man da skal forvente å se resultater for elevene i 2019 er svært lite sannsynlig. De første resultater kan tidligst forventes fra skoleåret 2019/2020.

For å kunne tolke noe av det tallmaterialet Venneslaskolen har, er det hensiktsmessig å sammenligne med en kommune i tilsvarende størrelse og antall innbyggere, som ikke har hatt en tilsvarende satsing. Vi har valgt å sammenligne oss med Bamble kommune som er i samme KOSTRA-gruppe som Vennesla.

Vi har sammenlignet enkelte tall fra Elevundersøkelsen knyttet til *trivsel, støtte lærere, faglig utfordring, vurdering for læring, læringskultur, mestring og motivasjon*.

Tallene er gjennomsnittsscore for begge kommuner på kommunenivå. Det er få områder der vi kan se:

- Få klare forskjeller mellom kommunene – eneste stedet der Vennesla er signifikant forskjellig fra Bamble er på motivasjon i 10. klasse (Vennesla ligger lavere)
- Vennesla har lav score på motivasjon også i forhold til landsgjennomsnittet.
- Vennesla har hatt en oppgang (bedre score) på samtlige områder fra 19/20 til 20/21 på 10. trinn (ikke på 7. trinn). Økningen er neppe signifikant, men det er økning på alle områder.

¹⁶ Utdanningsdirektoratet. (2020). *Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling*.

¹⁷ Fullan, M. (2017). Ledelse som setter spor

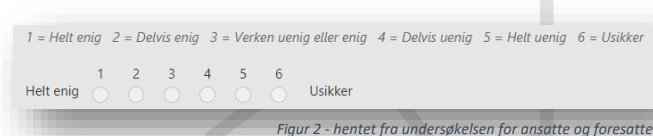
Resultatene fra nasjonale prøver på 5., 8. og 9. for elever på mestringsnivå 1 (engelsk, lesing og regning), standpunktkarakterer engelsk, matematikk og norsk hovedmål, og eksamenskarakterer engelsk, matematikk og norsk hovedmål:

Vennesla har en økende andel på mestringsnivå 1 på omtrent alle de tre områdene (engelsk, lesing og regning) og ligger også stabilt over Bamble. Standpunktkarakterer ligger under Bamble, og har ikke samme svake økning som finner sted i Bamble. Eksamenskarakterer er tilsvarende likt med Bamble på engelsk og norsk, men lavere på matematikk. Samlet sett er det umulig å se noen klare «brudd» eller trendendringer i Vennesla etter at læringsbrettet med tatt i bruk.

Prosess rundt DIGIL: informasjon og eierskap til målsetting

Informasjon

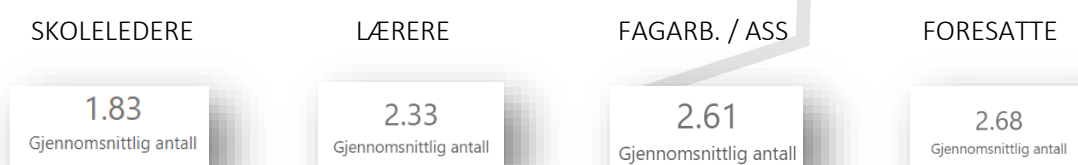
Undersøkelsene er blitt gjort gjennom et skjema på Forms som ble sendt ut til alle involverte. Slik så rangeringen ut som respondentene skulle huka av i. I rapporten har vi tatt utgangspunkt i gjennomsnittsscore og fritekstsvar. Flere utsagn er tatt med som sitat for å løfte frem de ulike betraktningene.

Figur 2 - hentet fra undersøkelsen for ansatte og foresatte

Skoleeier har vært tett på helt fra starten og følger opp DIGIL-satsingen i flere nettverk. **Skoleledere** oppgir at *de selv* har fått god informasjon om DIGIL og at de bruker denne informasjonen på skolen sin for å trygge ansatte, foreldre og elever. Tilbakemeldingene på *hvordan* informasjonen er blitt brukt, spriker hos skolelederne fra liten grad til stort fokus på å trygge hjem og skole. Skolelederne sier også at de bruker mye tid på å innhente seg ny, forskningsbasert kunnskap slik at de kontinuerlig arbeider for å bli en framtidrettet skole.

Når det gjelder informasjon om DIGIL-satsingen svares det følgende:

«Informasjon skaper trygghet, alltid. Jo mer man viser at man forstå, jo tryggere blir både ansatte, foreldre og elever» (Sitat fra skoleleder)

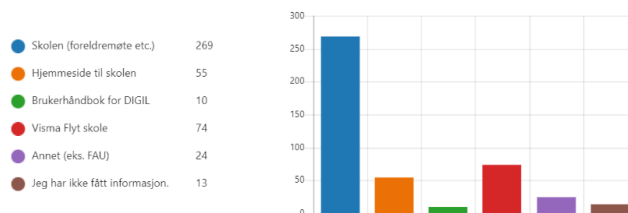
Ansatte uttrykker at de har fått mye informasjon om satsingen gjennom info fra ledelsen, personalmøter og planleggingsdager på egen enhet, gjennom kompetanseheving fra RIKT AS og ulike nettverk lokalt i Venneslaskolen.

DIGIL-pedagogen blir også trukket frem som en ressurs på skolene som støtter lærerne i DIGIL-satsingen. Nyutdannede og nyansatte melder at de opplever et sprik rundt informasjon, og det oppleves at det er ulik praksis fra skole til skole.

Det er noe ulikheter i svarene fra lærere når det gjelder å informere og involvere foresatte om målsettingen i DIGIL-satsingen. Ansatte uttrykker at informasjonen skjer på foreldremøter. Det tolkes som at hovedinformasjonen går via kontaktlærer til foresatte. Det meldes inn at ukeplaner og utviklingssamtaler også har blitt brukt som kanal. Enkelte uttrykker at de har en «åpen dør» og hjelper foreldrene ved behov. Flere trekker frem instruksjoner og video som hjelpemiddel for foresatte.

Fagarbeidere og **assistenter** skriver at de har fått god informasjon og at de er fornøyde med å være en del av satsingen. Dette kan være med å involvere fagarbeidere og assistenter i skolens utviklingsarbeid og gi lettere tilgang til informasjon og kommunikasjon underveis. Som pedagogisk støttepersonell ønsker de mer opplæring og savner deltakelse på onsdagstid. Når de lurer på noe, spør de lærerne om hjelp.

Foresatte oppgir at informasjon om bruk av læringsbrett i Venneslaskolen hovedsakelig skjer på foreldremøter, og at det er forskjell på informasjonen om bruk av læringsbrett på de ulike trinnene

Figur 3 - Hentet fra sammendraget i undersøkelsen for foresatte

«Informasjon varierer veldig. Noen er flinke til å gi info, mens andre henger litt etter». (Sitat fra foresatte)

«(...) Det er ikke så mye info om graden av bruk av nettbrett. I enkelte klasser får man inntrykk at nettbrettet brukes til det meste, mens i en annen klasse er de flinke til å presisere at de også bruke skrivebøker og kladdebøker på skolen.» (Sitat fra foresatte)

«Mer info på barneskolen enn på ungdomsskolen.» (Sitat fra foresatte)

Foreldrene er delvis enig og oppgir at de er godt informert om viktige hendelser og gjøremål i eget barns skolehverdag på Showbie, Teams og/eller hjemmeside.

Eierskap til målsetting

Skoleledere uttrykker stort eierskap til DIGIL og hvordan det påvirker elevens lærings og utvikling. De er enstemmig og tydelige på forventninger om at lærere skal bruke læringsbrett for å skape en god undervisning som favner alle elever. De er samstemte i at DIGIL-satsingen fører til at elevene viser større skaperglede, engasjement og kreativitet i sitt arbeid. I flere spørsmål er de unisont enige i at læringsbrettet gir en variert undervisning og at elevene utforsker nye muligheter for læring på andre

måter enn det de kunne tidligere. Én skole uttrykker at det er utfordrende med tekstproduksjon, spesielt ved lengre tekster og trekker frem ergonomi og liten skjerm.

«Et hav av muligheter for variasjon når deltakerne har læringsbrett. Lærerne er kreative, benytter apper, gir deltakerne læringsoppdrag, deltakerne kan få rettet automatisk, de kan lese inn, lage bok, utforske.» (Sitat fra skoleleder)

«Gir muligheter for nye og endrede læringsprosesser og arbeidsmetoder samtidig som det stiller økt krav til dømmekraft og selvdisciplin.» (Sitat fra skoleleder)

Når læreren blir spurt om «skolen har kultur for å drive elevsentrert praksis», spriker svarene. Noen opplever at de er på vei til å gjøre dette i praksis. Andre uttrykker at de ikke forstår spørsmålet.

«Vet ikke om jeg helt skjønner dette, men på skolen vår er de fleste lærerne veldig gode på å se eleven og tilrettelegge for den enkelte. I tillegg er det noen av oss som lar elevene være med i planleggingen i noen fag også.» (Sitat fra skoleleder)

«Elevene får medvirke når det gjelder undervisningsmetoder, de får velge hvordan de vil løse oppgaver og levere innleveringer. Vi legger opp undervisningen etter elevforutsetningene, og jobber for å finne metoder/oppgaver som favner alle elevene i klasserommet, og som kan gi alle mestringsfølelse.» (Sitat fra skoleleder)

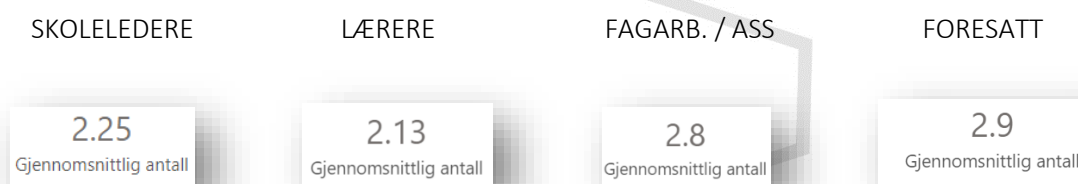
I arbeidet med å skape et eierskap oppgir

skoleledere, lærere, fagarbeidere og assistenter

at de har fått god opplæring i å bruke

læringsbrettet. De trekker frem felles

opplæringsdager, oppfølgingsdager og modelleringer i klasserommet som en viktig del av opplæringa.

Fagarbeidere og assistenter oppgir at mestrer de grunnleggende ferdighetene og har en oversikt over de viktigste funksjonene på læringsbrettet. De er positive til opplæringsdagene og inkluderinga i DIGIL-satsingen, og svarer at det har vært viktig for å skaffe oversikt over de ulike funksjonene og tilgjengelighetsverktøyene på læringsbrettet. De oppgir at de bruker læringsbrettet til tekst, lyd, bilde og video i undervisningen for å tilpasse til den enkelte elev. Når det kommer til trygg pedagogisk bruk i undervisningen oppgir fagarbeider og assistenter at de er verken enig eller uenig. En av årsakene kan

være at de er støttepersonell og at det i hovedsak er læreren som har ansvar for «den gode økta¹⁸» som gir bedre læring. Tid oppgis som en knapphetsressurs og de har et stort ønske om høyere deltakelse i onsdagstid på skolene. I tråd med dette oppgir de et ønske om å ha tid til å trene, dele og øve på pedagogisk bruk av læringsbrett.

Foresatte oppgir at de får tilstrekkelig innsyn slik at de kan følge opp egne barns lærings- og leksearbeid. De opplever at bruken av læringsbrett påvirker sitt barns leksearbeid på en grei måte. Foresatte oppgir forskjell i bruk mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet da det er enklere å følge opp barnet fra 1-7. trinn. Foresatte oppgir at de har fått lite opplæring knyttet til å kunne støtte barna i leksearbeidet på læringsbrett. Dette må tas tak i videre i samarbeid med KFU. Når det gjelder kommunikasjon mellom skole og hjem, opplever foresatte at mulighetene for kommunikasjonen med lærer via læringsbrett er veldig gode. De trekker frem at det er nyttig at både foresatte og elever kan se læreres tilbakemelding, og at det er lett å stille spørsmål til lærer om for eksempel lekser dersom noe er uklart. Det blir også trukket frem at det er oversiktlig og at man slipper mye papir. Flere trekker frem at det var svært nyttig under nedstengningen (Covid-19)

Foresatte oppgir at kommunikasjonen varierer på ulike trinn og at ikke alle lærere tar i bruk denne muligheten. Noen melder at det er vanskelig å komme inn på de ulike plattformene og dermed blir det vanskelig å følge barnet godt opp. Dette gjelder særlig foresatte med barn på ungdomstrinn.

«Veldig bra. Liker at både lærere og foresatte kan se hva barnet har levert og at både foresatte og elever kan se lærers tilbakemelding. Lettvint for elev å stille spørsmål dersom noe er uklart f.eks med lekser direkte på læringsbrettet.» (Sitat fra foresatte)

«Bra. Oversiktlig, og du slipper mye papirer. Vært en stor fordel under Covid, hvor vi ikke lenger kan inn og finne ev beskjeder i hyllene osv.» (Sitat fra foresatte)

«Jeg er stor tilhenger av Showbie, og synes det er en utrolig fin måte å følge med på skolearbeidet på. Veldig fint å kunne se tilbakemeldingene barna får. Vi bruker visma til kommunikasjon med lærer, opplever ikke at det oppmuntres til å bruke læringsbrettet til det. Samtidig kan man fint legge til en kommentar. Det var supert å bruke læringsbrettet i hjemmeundervisningen, og her var kommunikasjonen med skolen kjempefin. Den var direkte, og vi fikk fort tilbakemeldinger på arbeidet. Opplevdes effektivt.» (Sitat fra foresatte)

«Vanskelig å komme inn på de ulike plattformene å følge barnet» (Sitat fra foresatte)

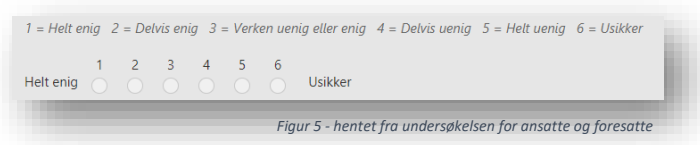
«Muligheten er kjempegod, hvis den hadde blitt utnyttet riktig.» (Sitat fra foresatte)

«Dette varierer fra trinn til trinn. Noen er mer «tilgjengelige» enn andre. Har opplevelse av at det har noe med hvor trygge de er.» (Sitat fra foresatte)

¹⁸ Vedlegg 1: «Den gode økta». Læringsopplegg fra RIKT

Eleven som aktiv produsent av egen læring

Skoleledere, lærere, fagarbeider og assistenter, foresatte og elever opplever at DIGIL-satsingen fører til at elevene kan lære på andre måter enn de kunne tidligere. I dette avsnittet velger vi å løfte frem elevstemmen som ligger i oppdraget vårt i skolen.

SKOLELEDERE

LÆRERE

FAGARB. /ASS

FORESATT

1.25
Gjennomsnittlig antall

1.98
Gjennomsnittlig antall

1.57
Gjennomsnittlig antall

2.2
Gjennomsnittlig antall

Etter at elevene fikk læringsbrett, opplever de:

«Lærer mer nå, da nettet er lett tilgjengelig i alle fag.» (Sitat fra elev)

«Vi har mye større tilgang på informasjon via internett, og får derfor flere oppgaver der vi må finne informasjon selv. Man slipper å finne frem boka hvis man skal øve til f.eks. prøver.» (Sitat fra elev)

«Man kan bruke internet til å finne info på en helt annen måte en før. Man kan ta med seg arbeidet hjem så hvis du trenger å jobbe mer på det er det med på læringsbrettet helle tiden.» (Sitat fra elev)

«Kahoot , quizlet og andre ting gjør sånn at vi får nye læringsmåter.» (Sitat fra elev)

«Man kan se læringsvideoer, og man kan lage sin egen bok/film mye lettere.» (Sitat fra elev)

I undersøkelsen forteller elevene at læringsbrettet blir brukt på ulike måter. Å ha ulike læringsstrategier til å oppnå samme mål ligger til grunn i det nye læreplanverket. Det presiseres igjen at teknologien kun er et verktøy som må brukes der det er hensiktsmessig i lærings situasjonen. Slik svarer elevene:

«I nesten alle fagene. Samarbeider og jobber alene. Bruker det til mange ekstra hjelpemidler. Jobber ganske passelig med læringsbrettet.» (Sitat fra elev)

«Vi bruker den til å gjør lekser og arbeid på skolen» (Sitat fra elev)

«Når du er hjemme og skal gjøre lekser er det veldig greit fordi du har alle leksene på et sted. Det er greit fordi du har nesten alt arbeidet dit på en plass.» (Sitat fra elev)

«Greit å skrive på noe som ikke er bøker men de fleste vil ha pc. Men det som er greit er at læringsbrettene er små å enkle å ta med seg i sekken. Letter å finne ut ting isteden for å bruke bøker. Minecraft på læringsbrett. Mer oversiktlig med one note osv.» (Sitat fra elev)

«Det gjør arbeid mye lettere. Læringsbrettet er lett å ta med seg for å arbeide andre steder, og gjør det mye lettere å finne informasjon. Det er også veldig nyttig hvis man trenger å få noe opplest, eller sliter med å forstå andres håndskrift.» (Sitat fra elev)

Elevene uttrykker at læringsbrettet påvirker lærings situasjonen.

«Egentlig bare at alt går mye fortere». (Sitat fra elev)

«Skrive ned ting. Det er lettere å holde system. Arbeidet blir finere. Det er bedre å jobbe på læringsbrette en på ark» (Sitat fra elev)

«Det er mye mer man kan gjøre med læringsbrettene, og det blir mye mer variert undervisning.» (Sitat fra elev)

«10.har vært viktig med læringsbrett under corona. Fordel å skrive på læringsbrett under tentamen og skriveøker. Lettere å dele ting med andre elver vis dere jobber sammen. 9.glad for å få ting på læringsbrett og ikke på ark. 8. vis du skal gjøre lekser hjemme så ligger ting tilgjengelig på læringsbrette , så det er lett å finne fram når du skal jobbe heime. Vanskelig og programmere på læringsbrett og da burde vi hatt pc.» (Sitat fra elev)

«Det kom flere kommentarer på at det er spesielt viktig når man skal skrive lengre tekster, men også når man skal finne informasjon. Det blir og mye lettere å ha system i skolearbeidet.» (Sitat fra elev)

«Vi leser inn lekser, og kan se videoer, sånn at man ikke gjør alt felles. Så kan man også få forskjellige oppgaver som passer nivået ditt.» (Sitat fra elev)

Elevene skriver at det er lett å stille spørsmål til for eksempel lekser. Men elevene trekker også frem hvor nyttig Teams er til å komme i kontakt med skolekamerater på fritiden. Vi velger å se på dette som et tegn på at læringsbrett (og Teams) kan være et viktig bidrag for å utjevne forskjell blant barna i Venneslaskolen.

«Når du har spørsmål til leksene for eksempel kan du sende en melding på teams til læreren å få hjelp med det du lurte på. Når det var hjemme skole var det veldig greit får da kunne du for eksempel være på face time med vennene dine når man gjorde skolearbeidet.» (Sitat fra elev)

«Teams hjelper og holde kontakten i ferier å fri dager.» (Sitat fra elev)

«Snakke med hverandre på teams. Ikke alle elevene har mobil, men alle har teams. Informasjon, ukeplaner og lekser legges ut av lærer på Showbie. Oppgaver og tilbakemeldinger legges også på Showbie.» (Sitat fra elev)

Elevene trekker frem tilgjengelighet og at det er lettere å få tak i lærer. Elevene sier at de får bedre oversikt på hvordan man ligger an faglig. Noen forteller også at de er bedre å snakke med lærer via læringsbrettet og at når man får tilbakemelding på et arbeid/lekse er det lett å gå inn i lekse å endre.

«Lettere å få tak i lærer og bedre å snakke med lærer mellom læringsbrett. Får bedre oversikt på hvordan du ligger an i fag.» (Sitat fra elev)

«Læreren kan lese inn leksen din for eksempel.» (Sitat fra elev)

«Det er mye lettere å levere inn oppgaver til læreren og hvis du har gjort noe feil kan læreren mye lettere si ifra med å skrive i kommentarfeltet for eksempel.» (Sitat fra elev)

«Man kan se videoer og sende meldinger.» (Sitat fra elev)

I fag som kunst og håndverk, mat og helse og kroppsøving sier **elevene** at bruken av læringsbrett blir mindre brukt. Læringsbrettet er en del av verktøykassa i alle fag. Bruk av teknologi som et verktøy brukes av lærere når det er hensiktsmessig.

Elevene oppgir at læringsbrettet også blir brukt i ulik grad etter skoletid:

«Bruker brettet til å gjøre lekser og sende melding til lærer hvis man trenger hjelp.» (Sitat fra elev)

«Lite. Sender av å til meling til lærer.» (Sitat fra elev)

«Lekser, teams av og til YouTube og spilling.» (Sitat fra elev)

«Vi bruker læringsbrette til lekser men ikke til så mye annet en det.» (Sitat fra elev)

Elevene lærere best av hverandre. Læreren må legge til rette for at samarbeid skal finne der elevene får øvd på denne ferdigheten. Elevene opplever at det er lettere å samarbeide etter DIGIL-satsingen, og sier:

«Det gjør det bedre det går og fortere.» (Sitat fra elev)

«Noen opplever at det blir mindre samarbeid på læringsbrett. Vis noen er syk så er det enklere å jobbe sammen for da kan man prate over læringsbrette.» (Sitat fra elev)

«Noe som er bra er at man kan jobbe på et prosjekt på hver sit læringsbrett å så koble det sammen.» (Sitat fra elev)

«Tror vi jobber mer sammen nå enn før, særlig de eldste klassene. Lettere å samarbeide, kan feks.samskrive i Power point, en skriver og en finner fakta osv.... Vi kan samarbeide /snakke på teams feks.om lekser.» (Sitat fra elev)

En annen ferdighet er presentasjon der elevene får øvd seg i å vise frem læringsprosessen.

«Brettet er utmerket å bruke til presentasjoner i klasserommet.» (Sitat fra elev)

«Det blir mer ryddig og fint.» (Sitat fra elev)

«Man kan lese tekst inn. Du kan få det som er på læringsbrettet opp på skjermen.» (Sitat fra elev)

«Man har større utvalg i apper som man lager presentasjonen, og man kan lett vise arbeidet med å sende det opp på smartboarden.» (Sitat fra elev)

Elevene uttrykker også at det ene ikke nødvendigvis må utelukke det det andre. Og det heller ikke ment slik. Målet er at elevene skal være godt kjent med hvilke muligheter som finnes og at de vet når det ene strategien er mer hensiktsmessig og formålstjenlig enn det andre.

«Noen ganger foretrekker vi å skrive i bøker. Det er bedre å lese i bøker.» (Sitat fra elev)

«En negativ ting er at du får ikke øvd like mye på fin skrivning. En bra ting er at vi lærer mer om bruken av teknologi.» (Sitat fra elev)

«Når man skal ta notater i timene er det lettere å gjøre på papir.» (Sitat fra elev)

«Skrive ned ting. Det er lettere å holde system. Arbeidet blir finere. Det er bedre å jobbe på læringsbrettet en på ark.» (Sitat fra elev)

Elevene er veldig reflekterte og gir oss mange gode svar som vi tar med videre. Som svar på spørsmålet, «Hvordan hjelper bruken av læringsbrett deg til å tenke bedre og smartere?», svarer elevene slik:

«Det er litt uenighet her, noen mener at det ikke hjelper veldig mye mer enn uten læringsbrett, andre mener at det gjør arbeidet såpas mye lettere at man lærer mye mer.» (Sitat fra elev)

«Tror ikke vi tenker bedre og smartere... men vi har fått flere muligheter.» (Sitat fra elev)

«Faglige spill gjør at man vill jobbe mer med det som gjør at du etter vært blir flinkere på det.» (Sitat fra elev)

«Vi tror ikke vi tenker så mye bedre og smartere når vi bruker læringsbrettet, vi kan tenke like bra uten. Men det gir oss mange gode muligheter som vi ikke hadde før.» (Sitat fra elev)

Elevene mener at læringsbrettet bør brukes «Mer for det er veldig greit» i undervisningen. De ønsker seg «mindre bøker og litt mer iPad». Elevene trekker også frem en «riktig bruk av Minecraft er til stor hjelp, også andre apper», noe som gjør dem mer fantasifulle og kreative. «Man blir ikke fantasifull! Bare bitte litt kreativ.»

Avslutningsvis sier en elev at DIGIL-satsingen har medført: **«Jeg gir ikke opp, finner løsning.»**

Foresatte har mange gode betraktninger på hvordan DIGIL-satsingen har påvirket egne barn. Foresatte bekrefter også elevenes utsagn og opplevelsen samsvarer. Dette sier foresatte:

«Liker at både lærere og foresatte kan se hva barnet har levert og at både foresatte og elever kan se lærers tilbakemelding. Lettvint for elev å stille spørsmål dersom noe er uklart feks med lekser direkte på læringsbrettet. Liker også at det er enklere å bytte nivåer på leksene.» (Sitat fra foresatte)

«Min sønn kan få ting opplest og kan lese inn tekst. Han kan gjøre visuelle oppgaver, noe som er bra for han. Han kan få opplest vanskelige fagtekster slik at han kan bruke energi på å forstå innholdet fremfor å komme seg gjennom vanskelige ord.» (Sitat fra foresatte)

«Har alt tilgjengelig, slipper å «glemme» bøker på skolen. Alt samlet på ett sted.» (Sitat fra foresatte)

«Opplever at mitt barn syntes det er greit å gjøre lekser på læringsbrett, det virker motiverende og gir mestring. Samtidig mener jeg at særlig leseleksene bør varieres. Vet selv hvor tungt det kan være å kun lese på skjerm.» (Sitat fra foresatte)

«Full oversikt, alltid oppdatert. Veldig bra at ungene kan lese inn og få tilbakemeldinger på dette. Hver unge blir mer sett og vi hjemme kan følge bedre med» (Foresatte)

«Min sønn har dysleksi, dette er et fint hjelpemiddel.» (Sitat fra foresatte)

«Som nevnt, der lærerne har kunnskap og kreativitet til å skape spennende rammer, gjør dette leksene mer spennende enn der læringsbrettet i hovedsak brukes til å videreformidle bilder fra opprinnelige skolebøker.» (Sitat fra foresatte)

«Varierte oppgaver, mulighet for å lese inn og få tilbakemeldinger muntlig. Mer motiverende for mitt barn med lekser på iPad/varierte. Et fint supplement.» (Sitat fra foresatte)

«Produktet blir ofte pent, barnet mitt blir oppmuntret av dette. Variasjon mellom å bruke skriveprogrammer/skrive i bok. Tekster kan lyttes til. Ulike sanser blir brukt.» (Sitat fra foresatte)

Foresatte opplever at barna får utviklet sine grunnleggende ferdigheter i digitale kompetanse i stor grad og at skolen bruker digitale læremidler og ressurser som fremmer barns læring. Det oppleves i ulik grad at innføring av læringsbrett har ført til at barna har utviklet nettvett og digital dannelse. Foresatte uttrykker bekymring for at distraksjoner og andre fristelser som kan føre til at barnet blir fristet til å gjøre andre ting i timene og når de er hjemme. I forlengelse av et bedre skole-hjem samarbeid løftes det frem et behov for samarbeid rundt holdningsarbeidet. Det gjelder ikke DIGIL-satsingen isolert sett, men et potensial til å skape et felles språk og kompetanse til å bevege seg i samme retning. Den voksnes rolle, uavhengig av om du er lærer eller foresatt, er avgjørende for å være en god rollemodell for barna. Her er det bred enighet blant foresatte om at de arbeider og fremtrer som gode rollemodeller når det gjelder bruk av teknologi hjemme. På den andre siden uttrykker de at det ikke alltid forekommer like god balanse mellom bruk av læringsbrett til skolearbeid og fritidsrelatert bruk. Men her spriker svarene og det er vanskelig å finne tendenser mellom trinn og skole.

Jevnt over oppgir foresatte at bruken av læringsbrett har en positiv påvirkning på barnas læringsarbeid. Foresatte opplever at lærerne bruker læringsbrettet på en måte som fremmer god læring. I overført betydning tolker vi det som at foresatte har opparbeidet seg en tillit til Venneslaskolen. Samtidig som vi ser nødvendigheten med å fortsette med god informasjon og opplæring på skolene, rettet mot foresatte. Vi ønsker å ha en lik praksis i Venneslaskolen, slik at foresatte ikke opplever ulik informasjonsflyt og praksis.

Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse

Utdanningsdirektoratet har utviklet et rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse¹⁹. Til grunn for dette rammeverket ligger nasjonale forskrifter og retningslinjer for læreplanverket²⁰. Rammeverket består av syv kompetanseområder som inneholder beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanser som en lærer må ha i teknologirike klasserom.

Figur 6 - Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse. Utdanningsdirektoratet.

Kompetanseområder:

Fag og grunnleggende ferdigheter

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer har forståelse for hvordan den digitale utviklingen endrer og utvider innholdet i fagene og hvordan man ved å integrere digitale ressurser i læringsprosessen kan bidra til å nå kompetansemål i fag og ivareta de fem grunnleggende ferdighetene. Som forutsetning for dette trenger læreren å utvikle egne grunnleggende digitale ferdigheter. Samtidig trenger læreren innsikt i hva elevenes digitale ferdigheter innebærer og hvordan de kan utvikles i fagene.»²¹

Lærere i Venneslaskolen uttrykker et stort sprik i vurdering av egen digitale kompetansen før DIGIL-satsingen. Svarene varierer fra svært dårlig til «ekstremt god».

Lærere uttrykker at de opplever mestring av de grunnleggende ferdighetene i bruk av digitale verktøy i undervisningen. Det er bred enighet om at de nå er på god vei til å utvikle sin profesjonsfaglig digitale kompetanse. Flesteparten av lærerne uttrykker at de har fått en god opplæring i å bruke læringsbrettet og de oppgir høy bruk av produksjonsapper for å oppnå «den gode økta»²².

«Kommer an på undervisningsmetoden som brukes i økta. Elevene kan ta i bruk ulike apper i oppgavejobbingen alt ettersom hva de ønsker (eks: iThoughts, Explain, Hokusai). Ellers kan verktøy som diktering eller engasjerende leser brukes der det er hensiktsmessig.» (Sitat fra lærer)

Samhandling og kommunikasjon

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer bruker digitale kommunikasjonskanaler til informasjon, samarbeid og kunnskapsdeling med ulike aktører på en måte som bygger tillit og bidrar til deltakelse og samhandling.»²³

¹⁹ Rammeverket for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK) Kelentrić, Helland, & Arstorp, 2017

²⁰ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Kunnskapsløftet \(LK20\)](#)

²¹ Rammeverket for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK) Kelentrić, Helland, & Arstorp, 2017

²² Vedlegg 1: «Den gode økta». Læringsopplegg fra RIKT

²³ Rammeverket for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK) Kelentrić, Helland, & Arstorp, 2017

Lærerens svarer ulikt på om elevene våre deler mer med klassen enn de gjorde før DIGIL. Det samme gjelder når lærere svarer på om læringsbrett har ført til at elevene produserer mer av det de har lært. En av årsakene kan være hvordan læreren legger til rette for slik deling i undervisningen. *En delingskultur skjer ikke av seg selv*, og derfor blir *lærerens rolle* avgjørende som tilrettelegger for at dette skjer i klasserommet.

Det er uenighet blant lærerne på om elevene samarbeider mer enn de de gjorde før DIGIL-satsingen. DIGIL-satsingen er en omsetting av LK20²⁴ i praksis, som legger opp til mer samhandling og kommunikasjon mellom elever. Det er derfor viktig at det legges til rette for at verktøyet kan være et bidrag og et hjelpemiddel for å oppnå bedre læring. Teknologien i seg selv utløser ikke en større og økt elevrefleksjon. Det er lærerens rolle som er avgjørende for hvordan det legges til rette for at dette skjer i undervisningen.

Lærere oppgir at læringsbrettet brukes for å gi vurdering for læring (VFL), og det har gitt dem nye vurderingsformer. Det som går igjen i svarene er at det er stor variasjon i *hvordan* vurdering for læring gis. Noen trekker frem at det er lettere å gi raskere og hyppigere tilbakemeldinger, og at man kan gjøre det på ulike måter. Det er lett å legge opp til egenvurdering, underveisvurdering, kameratvurdering, elevvurdering, to stjerner og et ønske. Innlesing av lekser gjør det også enklere å følge utviklingen hos eleven og gi en vurdering på det som leses inn. På den måten brukes multimodaliteten i læringsbrettet, der lærere og elever kan bruke tekst, lyd, bilde og video i læringsprosessen.

«Jeg bruker talenotat på leselekser. Da kan jeg legge inn konstruktive tilbakemeldinger til eleven, som denne kan ta med seg videre i læringen». (Sitat fra lærer)

«Læringsbrettet gir ikke automatiske VFL. Men det kan støtte VFL ved at underveisvurdering kan gis effektivt og hyppig. Vurdering kan spilles inn som lydfil/film, som er nyttig for mange elever». (Sitat fra lærer)

Læreren kommuniserer med elevene sine i Teams og Showbie. De trekker frem dette som en god måte å kommunisere på mellom elev og lærer, elev og elev, lærer og foresatte, spesielt i læringsarbeidet og under Covid-19.

Etikk

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer kjenner skolens verdigrunnlag i forhold til digitalisering i samfunnet. Læreren har innsikt i lovverk så vel som etiske problemstillinger knyttet til digital dannelse

²⁴ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Kunnskapsløftet \(LK20\)](#)

og deltakelse i det digitale og demokratiske samfunnet. Læreren bidrar til å utvikle elevenes digitale dømmekraft, forståelse og evne til å handle i tråd med dette.»²⁵

En elev vil ha vansker med å utvikle sin egne digitale dømmekraft dersom de møter en lærer i klasserommet som ikke har det.

Lærere er verken enig eller uenig i påstanden om at DIGIL-satsingen har ført til økt elevrefleksjon. Dersom man skal knytte dette til det etiske perspektivet ved den profesjonsfaglige læreren vil det handle om å legge til rette for at elevene utvikler god kildekritikk og digital dømmekraft. I DIGIL-satsingen skal Venneslaskolen ruste elevene våre med en håndteringskompetanse i det digitale liv, både nå og i fremtiden²⁶. Elevene må øve seg i livsmestring, og derfor trenes opp i håndtering av en god balanse i bruk av digitale medier, både på skolen og hjemme. En god rollemodell både på skolen og hjemme kan fremme gode holdninger og bruk hos elevene. Lærere skal bidra til å øke elevenes digitale dømmekraft, forståelse og evne til å handle i tråd med dette. Det betyr at læreren også må utvikle sin kompetanse i å utøve en god digitale dømmekraft. KS og Kopinor har fremforhandlet en avtale om kopiering og bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i kommunal og fylkeskommunal virksomhet, herunder undervisningsvirksomhet. I undersøkelsen trekker også enkelte lærere opp i kopiering og åndsverkloven som noe de må å bli mer bevisst på i teknologirike klasserom. En lærer som modellerer god bruk av f. eks bilder og kilder, vil fremstå som en god rollemodell og på den måten kunne bidra til digital dømmekraft hos elevene.

Skolen i samfunnet

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer har kjennskap til perspektiver på digital utvikling og digitale mediers betydning og funksjon i dagens samfunn. Læreren har innsikt i sin egen og skolens rolle i å motvirke digitale skiller, og kan sette alle barn og unge i stand til å orientere seg og være aktive deltakere og bidragsytere i et globalt, digitalt og demokratisk samfunn. Læreren bidrar til elevenes digitale dannelse, og til at de kan medvirke i morgendagens arbeidsliv.»²⁷

Mange lærere uttrykker at de er på god vei til å endre sin undervisningspraksis i tråd med DIGIL, fra lærerstyrt til elevsentrerte praksis. Flere lærere uttrykker at målsettinga i DIGIL-satsingen har ført til mer inkludering i undervisninga. Ved å bruke tilgjengelighetsverktøy for å tilrettelegge undervisningen til den enkelte elevs behov, opplever flere lærere at målsettinga i DIGIL-satsingen har ført til mer

²⁵ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

²⁶ NOU 2014: 7. (2015). [Elevens læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag](#). Kunnskapsdepartementet.

²⁷ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

inkludering i praksis. En inkluderende praksis der elevene blir sett, hørt og ivaretatt, bidrar til at de kan lykkes i morgensdagens samfunn.

«Talesyntese, diktering som en mulighet og differansiering gjennom tilpassing av oppgaver.»
(Sitat fra lærer)

«For meg handler det om en bevisstgjøring i forhold til at alle skal delta på sitt nivå» (Sitat fra lærer)

«Elever som trenger tilrettelegging er mindre ute av klasserommet». (Sitat fra lærer)

«Enklere å gi tilrettelagte undervisningsopplegg uten at resten av klassen må se det.» (Sitat fra lærer)

«Jeg mener at oppgavene blir rikere, slik at elever som ønsker å undersøke videre, har mulighet til dette. For de som trenger flere repetisjoner av gjennomgang, kan de se videoer og lytte til lydfiler når de selv har bruk for det. De som leser selv, velger å ikke bruke lydfilene.» (Sitat fra lærer)

«Alle elevene er mer til stede i klasserommet, i felleskapet med resten av klassen. Grupperom brukes mer tilfeldig og i varierende grad hvem som bruker det. Eleven kan jobbe med nivådelte oppgaver på eget brett uten at det blir så synlig for resten av klassen av klassen at de jobber med noe annet». (Sitat fra lærer)

Endring og utvikling

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer er bevisst på at utvikling av digital kompetanse er en livslang prosess som er dynamisk, situert og fleksibel. Læreren forbedrer sin kompetanse og endrer egen praksis med utgangspunkt i forskning og utvikling. Det betyr også at læreren må kunne drive eget utviklingsarbeid og bidra til en delingskultur rundt læring i digitale omgivelser.»²⁸

Svarene til lærerne viser at de innhenter seg ny kunnskap i ulik grad utover det skolen legger opp til av kompetanseheving. Flere ansatte som oppgir at de har tatt videreutdanning, «Kompetanse for kvalitet» i skolen²⁹ i de siste fem årene. Eksempler på hvor ny kunnskap innhentes, er videreutdanning (PFDK), Mooc, grupper på Facebook, Webinarer, kurs, internett, YouTube, finne ut av det selv, og bruk av DIGIL-pedagoger. Kollegastøtte er også trukket frem i svært mange av besvarelsene.

Lærerne oppgir en høy grad av å være på god vei til å utvikle sin profesjonsfaglig digitale kompetanse (lærerens PFDK³⁰). De skriver at undervisningene har blitt mer variert, utforskende og tilpasset i DIGIL-satsingen. Lærere trekker frem selvstendighet, differensiering og elevaktivitet som noe de ser i flere klasserom. Læreren fremstår da som en tilrettelegger for læring i teknologirike klasserom. Flere lærere svarer at de er blitt og blir mer bevisst rundt sin egen rolle og hensiktsmessig bruk av teknologi.

²⁸ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

²⁹ Utdanningsdirektoratet. (2021). [Kompetanse for kvalitet](#)

³⁰ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

«Det å gi elevene mer frihet til å utforske mer på egenhånd - dybdelæring. Trenger ikke servere alt ferdigtygd på et sølvfat. Som lærer er jeg ikke lenger det allvitende orakelet, men en veileder, som skal hjelpe elevene til å utforske og finne ut av det. Det å skulle lede elevene i sin egen læringsprosess. Det er blitt mer samhandling og kommunikasjon - elevene må lære samarbeid på andre måter, bla. dette å skulle samskrive. Jeg er blitt mye mer bevisst på de grunnleggendeferdighetene i alle fag jeg underviser i. Dette krever at jeg er tydelig leder og en god rollemodell.» (Sitat fra lærer)

«Digil-satsingen startet min endring, men det er i hovedsak pfdk-studiet som har gitt meg kunnskapen, og verktøyene, til å undervise/lede klassen ved bruk av læringsbrett. (Sitat fra lærer)

Ledelse av læringsprosesser

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer har kompetanse til å lede læringsarbeid i digitale omgivelser. Dette innebærer å forstå og håndtere hvordan disse forandrer og utfordrer lærerrollen. Læreren utnytter de mulighetene som ligger i digitale ressurser for å utvikle et konstruktivt og inkluderende læringsmiljø og tilpasse opplæringen til varierte elevgrupper og elevers individuelle behov. Læreren benytter varierte former for vurdering av elevers læring i digitale omgivelser på måter som bidrar til å utvikle deres læringslyst, læringsstrategier og kompetanse til å lære.»³¹

Når det gjelder klasseledelse i teknologirike klasserom, uttrykker våre **lærere** at de har gode rutiner i klassen når det gjelder bruk av læringsbrettet. De uttrykker at det å se den enkelte elev, har blitt lettere etter DIGIL-satsingen. Det går igjen i flere av besvarelsene til lærerne at de opplever større overblikk, mer tid til den enkelte elev, lettere å gjøre tilpassing og ha oversikt og følge opp hver enkelt. I tråd med det foresatte og elever svarer, sier lærere at det var enkelt å holde kontakt, spesielt under nedstengingen (Covid-19).

«Større muligheter for å kommunisere direkte utenom klassens blikk». (Sitat fra lærer)

«Elever kan spille inn lyd/video i lekser/fremføringer som gjør at øktene i klasserommet kan brukes til å hjelpe elevene i prosess ansikt til ansikt». (Sitat fra lærer)

Når det kommer til elevenes utforsking av nye muligheter for hensiktsmessig bruk av læringsbrett, spiker svarene til lærere. Lærere opplever i ulik grad at læringsbrettet fremmer selvstendighet i elevenes læringsarbeid. Flere nevner ulike distraksjoner på nettbrettet som en utfordring i klasserommet. Elevene kan bli fristet til å oppsøke «andre ting», det vil si utenomfaglige ting.

«Det gir flere muligheter, men kan også bli en distraksjon og stjele fokus.» (Sitat fra lærer)

³¹ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

God klasseledelse i teknologirike klasserom skaper gode forhold for elevenes læring. Dette handler om organisering av aktiviteter som er i tråd med mål og forventninger.³² En god klasseleder legger til rette for samarbeid, læringsdialoger og ser eleven der de er. For å istandsette læreren til å utvikle de grunnleggende ferdighetene hos elevene, må læreren selv utvikle sin egen profesjonsfaglige digitale kompetanse i løpet av sin yrkeskarriere³³.

Pedagogikk og fagdidaktikk

«En profesjonsfaglig digitalt kompetent lærer har pedagogisk og fagdidaktisk kunnskap relevant for profesjonsutøvelsen i digitale omgivelser. Med utgangspunkt i dette integrerer læreren digitale ressurser i planlegging, organisering, gjennomføring og evaluering av undervisningen for å fremme elevens utvikling, læring og danning.»³⁴

Lærere oppgir at de i høy grad opplever at DIGIL-satsingen gir variert undervisning. De oppgir en høy tro på at DIGIL og innføring av læringsbrett gjør at elevene kan lære på andre måter enn de kunne tidligere. Ved at læreren legger til rette for bruk av rike og åpne oppgaver som involverer både tekst, lyd, bilde og video, kan læringsbrettet være et nyttig verktøy i arbeidet med å gi elevene nye måter å lære på. Flesteparten av lærere uttrykker uendelig muligheter som ligger i læringsbrettet innen elevproduksjon. Mange lærer trekker frem nettopp multimodaliteten ved bruk av lyd, bilde og video, som en styrke til å gi større variasjon i oppgavetyper og innleveringer.

«Rike oppgaver, flere uttrykksformer, differensiert undervisning ...» (Sitat fra lærer)

«Læringsbrettet gir muligheter for mer variert undervisning. Men det er viktig å være bevisst på å variere her også, for det er mulig å gjøre det alt for likt i for mange fag. Men med hjelp av læringsbrettet er det lettere å variere både arbeidsmetoder og å lage presentasjoner i ulike former. Eleven får mulighet til å jobbe mer i sitt eget tempo.» (Sitat fra lærer)

«Ulike produksjonsapper gir muligheter til å få fram både styrker og svakheter elevene har til å ta valg, jobbe systematisk, utvikle sin digitale kompetanse, ta i bruk hjelpemidler som finnes på læringsbrettet, presentere produkt og reflektere over egen og andres arbeid, samarbeid. Bevisst ulike virkemidler som brukes for å formidle et budskap.» (Sitat fra lærer)

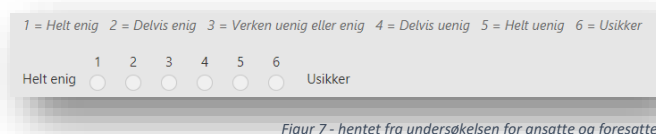
«I læringsbrettet ligger det opplagt mange muligheter. I første rekke handler det om at det representerer et utvalg muligheter som kan gi økt variasjon i læringsarbeidet. En utfordring er at selv om eleven skal være produsent av læringen, stiller dette idealet store krav til pedagogen i forhold til hvilke rammer som ligger til grunn for denne produksjonen. Man ønsker, og skal jo fremdeles legge faglige føringer for hva som læres. Et eksempel er at å bruke google translate er noe annet enn å lære et språk grundig og godt, med det læringsarbeidet dette fører med seg.» (Sitat fra lærer)

³² Senter for IKT i utdanning (2013). [Veileder for klasseledelse i teknologirike omgivelser](#).

³³ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse](#). Utdanningsdirektoratet.

³⁴ Senter for IKT i utdanning (2013). [Veileder for klasseledelse i teknologirike omgivelser](#).

Dette er i tråd med foreldre og elever gir tilbakemelding om. Elevene viser større skaperglede, engasjement og kreativitet i sitt arbeid. Ansatte i Venneslaskolen er enige om at DIGIL-satsingen gir muligheter for variert undervisning der *elevene er aktiv produsent av egen læring.*

SKOLELEDERE

1.58
Gjennomsnittlig antall

LÆRERE

2.1
Gjennomsnittlig antall

FAGARB. /ASS

1.8
Gjennomsnittlig antall

Ansatte er i høy grad enige i at DIGIL-satsingen fører til inkludering i klasserommet. For å oppnå «den gode økta³⁵» i undervisningen, uttrykker ansatte at de har god oversikt over de ulike funksjonene og tilgjengelighetsverktøyene på læringsbrettet. De er trygge i pedagogiske bruk av applikasjoner og er fornøyde med opplæring av disse. Mange nevner at det gir en økt grad av tilpasset opplæring.

På spørsmålet om elevene opplever mestring og er mer motiverte i undervisningen, svarer lærere ulikt. Å innføre teknologi i klasserommet gir ikke i seg selv «bedre læring» eller mer motivasjon. Det er lærerens kompetanse i *bruk og tilrettelegging* som er avgjørende for elevenes motivasjon for læring. Dette er elevene tydelige på i sine svar der de etterspør mer kompetanse hos lærere.

«Noen voksne kan ikke bruke det, de burde lære mer. Vanskelig for vikarer, de kan ofte ikke bruke det. Så prøver de å få det til, for opplegget er sånn, da blir det fort kaos.» (Sitat fra elev)

«Lærerne må bli bedre, spesielt de godt voksne...» (Sitat fra elev)

I undersøkelsen er det positivt at lærere uttrykker en forståelse av sin egen rolle for å få elevene til å vise større skaperglede, engasjement og kreativitet i sitt arbeid.

«Elever som ikke vil snakke engelsk høyt i klassen gjør det på brettet. Tidligere elevgrupper har laget filmer og dokumentert arbeidsprosessen. De tar bilder av eksperimenter, leter etter former, lager bøker i Book Creator.» (Sitat fra lærer)

«Elevene lager mer filmer og podcast. Det er mer «kaos» i arbeidssituasjonen, men det som produseres er godt bearbeidet og elevene får satt ord på kunnskapen på en helt annen måte enn før. Eksempel' Elevene bruker Explain Everything til å lese inn lyd og lage bilder som beveger seg, peker og forteller når de f.eks. skal jobbe med vannets kretsløp. Det gjør at de må slippes mer fri, gis mulighet til å gå ut av klasserommet, oppsøke informasjon og ulike ressurser, men samtidig gir det en helt annen forståelse enn at de skal sitte på hver sin pult og tegne vannets kretsløp etter et bilde på tavla. Det at de må ut for å oppsøke vann, se på sola,

³⁵ Vedlegg 1: «Den gode økta». Læringsopplegg fra RIKT

ta bilder og oppleve kunnskapen gjør at det de produser får en helt annen kvalitet enn det hadde fått om de bare kopierte noe. De får utforske og de får en forståelse.» (Sitat fra lærer)

«Studentene er mer med på å produsere innholdet i undervisningen. De er aktive på en annen måte.» (Sitat fra lærer)

«Motiverte elever som bruker ulike måter til å vise ting.» (Sitat fra lærer)

Håndskrift blir trukket frem som en ting der lærere sier «ja, takk» begge deler til. Opplevelsen av å mestre begge deler er viktig for motivasjon for læring. **Lærere** viser til erfaringer hvor mange elever som strever med håndskrift opplever god hjelp ved bruk av læringsbrett til å produsere og være aktive i sin egen læring.

Lærende ledelse

«Det profesjonelle samarbeidet ved skolene forutsetter god ledelse. (..) Skoleledelsen skal lede det pedagogiske og faglige samarbeidet mellom lærerne og bidra til å utvikle et stabilt og positivt miljø der alle har lyst til å yte sitt beste. Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg.»³⁶

Våre **skoleledere** uttrykket et stort eierskap til DIGIL-satsingen. De trekker frem rektornettverket som en arena for forankring og eierskap av DIGIL. Dette er et sted hvor de kan å øve, trene og dele sammen i Venneslaskolen.

«Modellering av strategier og metoder for blant annet samarbeidslæring. Disse kan senere anvendes direkte i møte med ansatte» (Sitat fra skoleleder)

Vi bruker læringsbrettet. Måten det er lagt opp på modellerer bruk og oppgaver. Andre satsinger ses i perspektiv av digil, og det letes etter sammenhenger. (Sitat fra skoleleder)

Skoleledere uttrykker trygghet på hvordan «den gode økta»³⁷ brukes i klasserommene. Det varierer mellom skolelederne i hvor stor grad de bruker og følger opp «den gode økta» i utviklingstid på skolen. De har selv deltatt på lederopplæring og felles opplæringsdager med RIKT. Skoleleder er naturligvis lengre borte fra klasserommet, og oppgir at de har mindre oversikt over de funksjonene og verktøy som er tilgjengelig på læringsbrettet. De kommuniserer ulike grunner til at læringsbrettet blir mindre brukt i modellering med personalet. Noen skoleledere skriver at de er svært opptatt av å modellere og fremme god bruk av læringsbrett til sine ansatte. Dette bekreftes i besvarelsene hos ansatte som også opplever denne praksisen.

³⁶ Utdanningsdirektoratet. (2020). *Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfelleskap og skoleutvikling.*

³⁷ Vedlegg 1: «Den gode økta». Læringsopplegg fra RIKT

Lederne uttrykker at de legger opp til aktiv deling i utviklingstida på skolene, og forsøker å få en struktur på erfaringsdeling. Dette er i tråd med det profesjonsfaglige fellesskapet i Læreplanverket (LK20).³⁸

«Modellering av strategier og metoder for blant annet samarbeidslæring. Disse kan senere anvendes direkte i møte med ansatte.» (Sitat fra skoleleder)

«Vi jobber bevisst med å skape samme tanke og samme språk i kollegiet. Her jobber vi langsiktig og ønsker å arbeide strategisk for å bli mer samkjørte på felles målsetninger og felles holdninger.» (Sitat fra skoleleder)

«Teori/forskning. Refleksjon. Øving, utprøving. Deling. Apper, undervisningsopplegg, vurderingsarbeid.» (Sitat fra skoleleder)

«Delingskulturen er utbredt og vi har en struktur der ansatte får tid til å jobbe sammen på trinn. Samarbeidet er satt i system og alle bidrar på omgang når det gjelder utarbeiding av undervisningsopplegg.» (Sitat fra skoleleder)

«I møter med pedagoger både på trinn, teams, lærende møter, klasserom, ansvarsmøter og planleggingsmøter. Bruker også digitale veiledere for å skape felles kulturelle og pedagogiske forståelser. Bruker trinnmøter, teams og showrooms, one note og andre verktøy for å dele med hverandre av gode erfaringer. Fremsnakke god praksis i felles personalmøter. Raushet i forhold til observasjon av hverandre og klasseromsvandring.» (Sitat fra skoleleder)

På spørsmålet om hvordan skoleledere håndterer lærere som strever med å arbeide etter målsettingen i DIGIL, spriker svarene noe. De fleste skoleledere uttrykker tydelighet forventning til ansatte og lojalitet til DIGIL-satsingen, og opplever lite utfordringer knyttet til dette.

«Forvente fra den enkelte lærer at de setter seg inn i og bruker digitale verktøy på en best mulig måte.» (Sitat fra Skoleleder)

Det profesjonsfaglige fellesskap

«Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. (...) Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur.»³⁹

Skoleledere er helt enige i at DIGIL-satsingen har endret skolens praksis og satt mer fokus på utvikling. Arbeidet med ny læreplan har fokus på en mer systematisk delingskultur. DIGIL-satsingen er i tråd med dette arbeidet.

«Utviklingsarbeid har blitt kultur». (Sitat fra skoleleder)

³⁸ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.](#)

³⁹ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.](#)

«Tidligere var mellomtrinnet digitale mens småskoletrinnet var analoge. Nå snakker alle lærerne samme språk». (Sitat fra skoleleder)

«Det går inn som del av en helhet». (Sitat fra skoleleder)

«Vi har måttet ha en del diskusjoner om hvordan vi vil bruke læringsbrettet til elevens beste, for å fremme læring og motivasjon.» (Sitat fra skoleleder)

«Vi er litt mindre låst i lærebokas progresjon. Brettet er verktøy nummer en. Fagene er langt mer oppdaterte, da informasjonen finnes på det evige omskiftelige internett og ikke i en statisk lærebok. Lærere tør å spille og leke noe mer. Det er mer elevsentrert læring». (Sitat fra skoleleder)

Våre **skoleledere** oppgir at de ser en sterk kultur for å drive en elevsentrert praksis. De skriver at dette kan sees gjennom tegn, som mindre lærerstyrt formidlingspedagogikk, og mer åpen og utforskende aktiviteter i undervisningen.

«Mindre lærerstyrt undervisning. Elevene er aktive. Jeg observerer engasjerte elever med læringsbrett i gang, ute og på grupperom i løpet av skoledagen». (Sitat fra skoleleder)

«Mer tilpasset opplæring – en del lærere driver omvendt undervisning – flere bruker arbeidsprogram som varer over flere økter – lærestemmen høres mindre – elevene er mer selvstendige.» (Sitat fra skoleleder)

Skoleledere svarer at skolens utviklingstid brukes systematisk til utprøving og erfaringsdeling. Her svarer skolelederne ulikt når det gjelder hvor mye tid som å sette av og brukes til å dele kunnskap om pedagogisk bruk i DIGIL. Flere ønsker gjerne mer «tid» til erfaringsdeling. Dette bekreftes også av **lærere** som ønsker seg «mer tid» til øving, trening og deling. Også elevene uttrykker et ønske om lærere som blir enda flinkere til å utnytte teknologien. En systematisk erfaringsdeling kan bidra til utvikling av lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse.

«Vi jobber bevisst med å skape samme tanke og samme språk i kollegiet. Her jobber vi langsiktig og ønsker å arbeide strategisk for å bli mer samkjørte på felles målsetninger og felles holdninger». (Sitat fra skoleleder)

Nye arbeidsmetoder har gjort at vi har endret noe på vurderingspraksis også. Her har vi fortsatt en jobb å gjøre, og trenger mer tid til samarbeid, refleksjon og deling. (Sitat fra lærer)

Vi jobber i bolker av 4. uker. Da planlegger vi undervisning, eller et stunt (f. eks at alle skal teste ut programmering, eller en bit av ny årsplan). Når perioden er over, har vi teach meet og viser fram det er gjort og diskuterer det. -Vi har for liten tid til å gjøre det ofte nok - utviklingstiden er fylt med for mange ting. (Sitat fra lærer)

Jeg synes skolen og kommunen har fått et stort digitalt løft de to siste årene. Det er nødvendig at vi følger samfunnets utvikling. Lærerne er interesserte og det fører til bedre læring. (Sitat fra lærer)

På alle skolene har vi en DIGIL-pedagog som støtter og styrker i arbeidet med DIGIL. De blir også trukket frem som en ressurs og støtte i skoleledelsen. Flere av DIGIL-pedagogene blir brukt til opplæring av nyansatte og nyutdannede.

Observasjonsstudiene ble gjort på et par skoler, knyttet til samarbeidstiden på skolene. Det understrekes at observasjonen skjedde én gang på hver skole, der varigheten er kort og gir ikke et stort nok grunnlag til å se tendenser over tid. Målet var å undersøke det profesjonsfaglige fellesskapet⁴⁰ og delingskultur på skolene. Observasjonen bygger på blikk for samhandling, deling og refleksjon i utviklingstida på skolene⁴¹. Arbeidsgruppa har valgt å ta med observasjonen for å se etter tegn på målet i DIGIL-satsingen. På en av skolene ble «elevstemmen» sentral i det som teamet foretok seg. Planleggingen og språket i samarbeidstiden var elevsentrert og i tråd med verdigrunnlaget i Kunnskapsløftet⁴². En lærer understreker dette ved å ta i bruk mottoet, «Catch em`being good» hos elevene. Mestring og motivasjon hos elevene var sentralt i det de foretok seg. Deretter tilpasset lærere aktiviteten etter hva elevene skulle lære, ut fra sine forutsetninger. Det ble også trukket frem viktigheten av læreren som en god rollemodell. Det ble observert at de samarbeidet og samhandle slik de kommuniserte at elevene skulle gjøre i undervisningen. På en annen skole var lærere opptatt av vurdering og hvordan denne praksisen skulle gjennomføres på en god måte for elevene. Personalet hadde lagt opp til en arbeidsøkt der lærere skulle trene, dele og øve sammen. Dialogen handlet om hvordan læreren kunne bedre vurderingspraksisen. Her delte lærere praktiske tips med hverandre om hvordan dette kunne gjøre på en lettere måte. På den måten delte de erfaring og kompetanse med hverandre, både i fellesskap og på tvers av trinnene.

Oppsummering

2 ½ år med DIGIL-satsing kan oppsummeres med en lærers sitat: «*Alt kan bli bedre, men vi er i gang!*». Vi må «*holde det varmt!*». Skoleforskning sier at endringer tar 3-5 år⁴³. Vi ser og hører et engasjement og eierskap hos **ansatte** til DIGIL i Venneslaskolen. Ansatte beskriver en god kultur for å drive en elevsentrert praksis. De uttrykker stor tilfredshet om DIGIL-satsingen. De er veldig fornøyde med opplæringen, og trekker spesielt frem den systematiske opplæringen det første halve året.

Et likt opplæringstilbud i én Venneslaskole

Et ønske som går igjen hos ansatte, er utviklingen og tilhørigheten til å være én Venneslaskole. Et slikt fellesskap bygges i det profesjonsfaglige fellesskapet. Det er skoleleders ansvar å lede og legge til rette for læring i fellesskap⁴⁴. Dette er i tråd med kommunens og Venneslaskolens mål om et likt skoletilbud til barna, uavhengig av hvilken skole de går på⁴⁵. Dette har videre ført til et behov for felles retning og verdisyn. Andre ting som valg av læremidler, rutiner, informasjon etc. blir også trukket frem i

⁴⁰ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.](#)

⁴¹ Vedlegg: Observasjonsguide

⁴² Utdanningsdirektoratet. (2020). [Kunnskapsløftet \(LK20\)](#)

⁴³ Fullan, M. (2017). Ledelse som setter spor

⁴⁴ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.](#)

⁴⁵ Vennesla kommune. (2018). [Prosessbeskrivelse for DIGIL](#)

forlengelsen av dette. Generelt sett kan vi si at ansatte i Venneslaskolen er positive og stolte av DIGIL-satsingen. I undersøkelsen ser vi at mange lærere skriver at lærerrollen og undervisningspraksisen har endret seg.

«Jeg har løsrevet meg mer fra læreboken, og produserer mer egne undervisningsopplegg. Dette gir et økt eierforhold til min egen undervisning. Har blitt bedre på å bevisstgjøre elevene på fagets relevans i hverdagen». (Sitat fra lærer)

«Flott at vi har ett mer inkluderende klasserom, at elevene er aktive i egen læringsprosess. De blir mer bevisste over egen digital dømmekraft - dette må vi fortsette å trykke på som også den nye læreplanen sier. Utrolig gøy å se hvor mye bra elevene lager og hvor stor mestring de opplever. Det blir skikkelig proffe produkter. Delingskulturen og samarbeidet har fortsatt og blomstre blant personalet og man tør mer enn noen gang og hoppe ut i utfordringer og prøve nye ting.» (Sitat fra lærer)

Tid til en delingskultur

Ansatte sier at de er en del av en delingskultur på skolen sin. Det er et stort ønske å holde varmt den pedagogiske bruken av teknologi i utviklingstiden på skolene. Enkelte trekker frem «gode kollegaer» til hjelp og deling på sitt trinn. Her trekkes også frem fysiske og digitale møtepunkter for deling, både på skolen og i Teams og Showbie. Noen trekker frem mangel på tid som en utfordring for å kunne drive kapasitetsbygging. Her opplever både skoleledere, lærere og fagarbeidere og assistenter at det skjer mye i skolene som påvirker samarbeidstid og utviklingsarbeid. Dette er noe Venneslaskolen må ta med seg videre i tiden fremover. I det profesjonsfaglige fellesskapet må det settes av tid for delingskultur der læreren profesjonsfaglige kompetanse utvikles⁴⁶. Å arbeide med kriterier for en bedre delingskultur er noe som tas med videre i eksisterende nettverk. En skoleleder uttrykker:

«Vi må jobbe mer med forståelsen av hva digitalisering i skolen egentlig er. At det ikke er dingsen eller den enkelte app det handler om». (Sitat fra skoleleder)

«Vi har en stor delingskultur på min skole og bruker mye tid på erfaringsdeling både på trinn og i fellstid. I faggrupper på trinn evaulerer vi ca. hver 6. uke GJORT - LURT - LÆRT. Dette gjør vi før vi planlegger neste periode. Bruker også Udir sitt planleggingsverktøy som vi også deler». Hvor skal vi? (Sitat fra skoleleder)

Omsette DIGIL til praksis

Det er fortsatt forskjeller mellom skolene og blant ansatte i Venneslaskolen. Både i måten vi praktiserer målet i DIGIL-satsingen og hvordan dette ser ut i klasserommet. Lærerrollen i teknologirike klasserom går fra formidler til en tilrettelegger⁴⁷. En tradisjonell klasseledelse blir utfordret og endrer måten vi leder klassen på. Det er også forskjell hvordan vi driver samarbeid og samhandling i det

⁴⁶ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). *Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse*. Utdanningsdirektoratet.

⁴⁷ Senter for IKT i utdanning. (2013). *Veileder for klasseledelse i teknologirike omgivelser*.

profesjonsfaglige fellesskap⁴⁸. Vi er på vei, men må fortsatt «holde oppe trykket» og gå i samme retning. Dette handler om å omsette målet fra DIGIL⁴⁹ i praksis, der elevene skal «lære å lære i et digitalt inkluderende læringsmiljø». I dette arbeidet ligger et godt skole- og hjem samarbeid som en forutsetning for å lykkes⁵⁰.

Skole-hjem samarbeid

Foresatte er jevnt fornøyd med DIGIL-satsingen. Vi ser klare tendenser mellom skoler, ansatte, foresatte og elever som uttrykker tilfredshet med DIGIL-satsingen. Her uttrykker foresatte erfaringer og ser nytteverdien av DIGIL-satsningen hos egne barn:

«Bra med fremtidsrettet læring: ta i bruk teknologi for å utnytte læringsmuligheter i bla spill, enkle tilbakemeldinger, velge nivåer for enkeltelever, leselekser i norsk/engelsk rett inn i læringsbrettet, motiverende matteøvelser på nett. Generelt bra motivasjon for barnet å ha læringsbrettet med så mange muligheter!» (Sitat fra foresatt)

«Jeg synes det er bra for mitt barn at han kan klare å skrive mer. Det er også bra at barna får større digital kompetanse, og etterhvert lærer å finne informasjon, men også tenke kritisk til denne informasjonen man kan finne på nettet. Jeg synes også det kan være lettere å tilpasse opplæringen for de elevene som trenger å ha det litt annerledes, blant annet vil ikke de barna det gjelder oppleve det like stigmatiserende siden ingen vil se at de har en alternativ bok feks.» (Sitat fra foresatt)

«At hver enkelt elev kan få tilpassede oppgaver som passer til der eleven er. Uansett om eleven er bak eller foran de andre i klassen. Forskjellen i læringen blir heller ikke så "synelig" bland elevene.» (Sitat fra foresatt)

«Teknologien er kommet for å bli. En annen ting er de sårbare barna i form av økonomi. Det er ikke alle som har ipader/nettbrett. Ved at alle på lik linje får et læringsbrett gjør at alle kan inkluderes i app/spilling/snakking over nett sammen på fritiden.bli, og elevene må bli gode brukere både i forhold til hvordan de kan utvikle seg selv og hvordan de bruker det som et læringsverktøy.» (Sitat fra foresatt)

«Veldig variert av bruk iforhold til læreren... Noen bruker det altfor masse og andre veldig lite.» (Sitat fra foresatt)

«Det har blitt bra fordi mitt barn har hatt en lærer som tar i bruk de gode mulighetene i et læringsbrett.» (Sitat fra foresatt)

Foresatte har ulike erfaringer knyttet til barn på ulike trinn. Dette gjelder informasjon og kommunikasjon om DIGIL-satsingen. Her oppgir foresatte sprik og forskjell mellom lærere, trinn og skole. Noe som går igjen, er et ønske om mer informasjon og opplæring for å kunne støtte barnas

⁴⁸ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, kap. 3.5. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.](#)

⁴⁹ Vennesla kommune. (2018). [Prosesbeskrivelse for DIGIL](#)

⁵⁰ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Samarbeid mellom hjem og skole.](#)

leksearbeid er noe som går igjen. Enkelte foresatte sammenligner også læringsbrettet med en fritidsrelatert bruk og stiller spørsmål til om den gir bedre læring. Informasjon og kommunikasjon i et skole-hjem samarbeid er viktig for å trygge foresatte i det vi foretar oss på skolen⁵¹. I treffpunktene med Kommunalt foreldreutvalg opplever vi en god kommunikasjon og et godt samarbeid. Vi ser behovet og at et stort forbedringspotensial i arbeide med å informere «godt nok». Dette gjelder i treffpunkter som foreldremøter og samarbeidsmøter med Kommunalt foreldreutvalg.

Andre innspill

Noen foresatte er bekymret for håndskrift. DIGIL-satsingen legger opp til at elevene skal være aktive i sin egen læring. De fem grunnleggende ferdighetene skal ivaretas i alle fag⁵². Det er viktig at læreren har kompetanse til å anvende de ulike verktøyene til undervisningens formål. I kompetansemålene i Læreplanverket på legges det opp til elevene både skal kunne skrive tekster for hånd og på tastatur⁵³. Venneslaskolen har klassesett med tastaturer som elevene kan benytte dersom det er ønskelig. Mange elever foretrekker også tastaturet på skjermen til læringsbrettet. Når elevene har lengre skriveøker, kan de bruke eksternt tastatur ved behov. Det vil det være hensiktsmessig å bruke både bøker, blyant, læringsbrett og andre verktøy etter læringssituasjon. Skolen skal legge til rette slik at elevene utvikler seg læringsstrategier og kompetanser som de kan anvende verktøy etter behov⁵⁴.

«Digitalt sett syns jeg innholdet generelt er bra, men syns det er viktig at det ikke overtar hele opplæringen. Ofte kan barna bli satt til å gjøre mye «fritidsrelatert», og i følge forskning kan det også være utfordrende fysisk sett hvis læringsbrettet tar for mye plass, både for nakke/hode, men også motorisk hvis ikke det brukes til håndskrift og lignende. En gylden middelvei er bra.» (Sitat fra foresatt)

«Barn i dag bruker digitale medier mye på fritiden så jeg mener det er viktig at det er en god balanse i bruken av det på skolen. Ikke bruke det overdrevent mye men til nyttige ting og fortsatt bruke tid til å skrive for hånd og lære mye uten skjerm også.» (Sitat fra foresatt)

«At ikke læringsbrettet bare blir en ny kladdebok, men et verktøy til å lære å lære.» (Sitat fra foresatt)

«Vi har for mange ulike mulige digitale kommunikasjonskanaler. Opplæringen for foreldre i bruk av ulike programmer kunne forbedres. Lærne kan bli flinkere på digitalisering (men jeg ser en tydelig positiv progresjon/utvikling)» (Sitat fra foresatt)

Noen foresatte uttrykker bekymring for innføring av teknologi i klasserommet. Bekymringene omhandler distraksjoner og utenomfaglig bruk. Enkelte er også bekymret for spill der de stiller spørsmål til bruk av Minecraft Education i undervisningen. Bruk av spill i skolen kan knyttes til digitale

⁵¹ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Samarbeid mellom hjem og skole.](#)

⁵² Utdanningsdirektoratet. (2020). [Overordnet del, Grunnleggende ferdigheter.](#)

⁵³ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Kompetansemål og vurdering.](#)

⁵⁴ Kelentrić, M., Helland, K., & Arstorp, A. T. (2017). [Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse.](#) Utdanningsdirektoratet.

ferdigheter, men også de øvrige grunnleggende ferdigheter (lesing, skriving, regning og muntlige ferdigheter)⁵⁵. Kombinasjoner av underholdning, spenning og refleksjon, utfordringer og oppgaver som må løses, gjør at dataspill kan brukes faglig på mange måter. Dataspill kan brukes som læringsverktøy i fag i arbeidet med læreplanmål og for å bedre forstå faglige begreper, fenomener og prosesser. Når lærere tar i bruk spill på en god måte, kan det gjennom læringsopplevelsene gi økt forståelse av fagstoff og hjelpe elever i å huske fagstoffet bedre.⁵⁶

På en av skolene stilles det spørsmål til om Vennesla kommune bør ha «en digital progresjon» mellom mellom- og ungdomstrinn. Det trekkes frem utfordringer til skjermstørrelse, eksamen, utfordringer i Excel, Geogebra og nynorsk. Skoleeier er kjent med de fordelene og utfordringene som meldes inn. Uavhengig av hvilke verktøy og læremidler vi bruker, arbeides det kontinuerlig for å skape et godt samarbeid og god kommunikasjon mellom skolene våre slik at vi løser utfordringer i et fellesskap. Arbeidet med å styrke samarbeidet mellom skolene og skoleeier er viktig for å trygge ansatte og foresatte.

Eksamen har blitt gjennomført i andre kommuner og i Venneslaskolen på en god måte. Utdanningsdirektoratet har lagt til rette for at elevene kan gjennomføre eksamen, nasjonale prøver og andre kartleggingsprøver på læringsbrettet.⁵⁷

Vi ser at det er et uforløst potensial i å bruke DIGIL-pedagogen og andre ansatte for å dele kompetanse. I forlengelse av dette er det viktig å involvere nyansatte og nytilsatte i DIGIL-satsingen. Dette innebærer både opplæring i pedagogisk bruk av læringsbrettet og et eierskap til målet i DIGIL. I dag har oppvekstseksjonen tilbudt opplæringsdager til nye ansatte ved skolestart. Det er fremdeles behov for opplæring. DIGIL-nettverket ønsker å endre form på opplæringsdagene fra å ha eksterne kursholdere til å bruke egne DIGIL-pedagog til intern opplæring på tvers av skolene.

Teknologien er bare et verktøy, og det er lærerens rolle som er avgjørende for læring⁵⁸. Det samme gjelder motivasjon som vi må ta tak i. En innføring av teknologi kan støtte elevenes læringsprosess. Det er derfor viktig at vi tar tak i motivasjon for læring som en del av arbeidet videre. Det er ikke verktøyet i seg selv som er en motivasjon, men måten læreren legger til rette for motivasjon, uavhengig av om teknologi brukes eller ikke. Venneslaskolens oppdrag er å gi elevene våre kompetanser for morgendagens arbeidsliv⁵⁹.

⁵⁵ Utdanningsdirektoratet. (2017). [Rammeverket for de grunnleggende ferdighetene](#)

⁵⁶ Utdanningsdirektoratet. (2020). [Spill i skolen](#)

⁵⁷ Utdanningsdirektoratet. (2020). [IP-adresser og tekniske krav ved prøver.](#)

⁵⁸ Hattie, J. (2013). *Synlig læring - for lærere.*

⁵⁹ NOU 2014: 7. (2015). [Elevens læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag.](#) Kunnskapsdepartementet.

Vi avslutter med **elevstemmen**, som er sentralt i alt vi gjør. Hva sier de om DIGIL-satsingen?

«Det at du kan få alt til og alt går mye fortere enn før.» (Sitat fra elev)

«Lettere å få svar på prøver, mer oversiktlig en skriver bøker. Lettere å snakke med lærer og elever. Bedre å skrive på lærinbrett en i skrivebok.» (Sitat fra elev)

«Du kan ha nesten alt skole arbeidet på samme plass.» (Sitat fra elev)

«Lettere å holde styr på alle oppgaver å innleveringer. Man trenger ikke å hå mange bøker med seg i sekken. Mye enklere å fine informasjon til forskjellige oppgaver. Letere å få kontakt med læreren sin hvis man trenger hjelp med lekser for eksempel.» (Sitat fra elev)

Hva kan bli bedre?

«Egt bare nettet.» (Sitat fra elev)

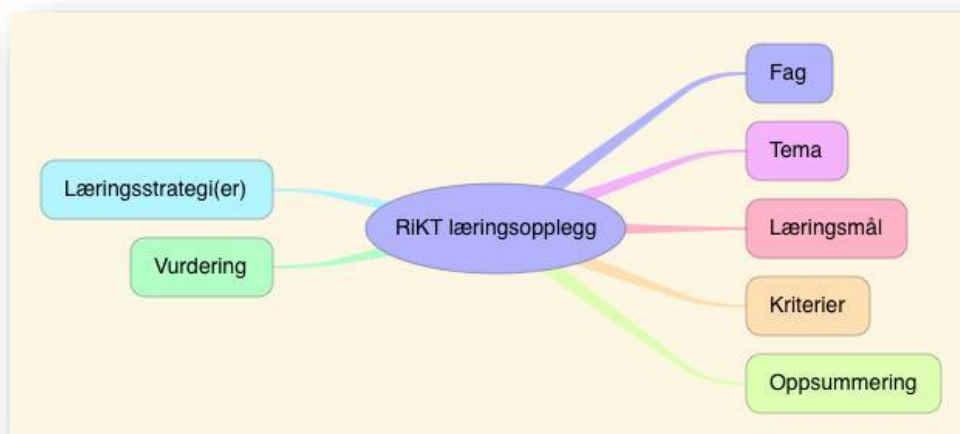
«Alt er bra nå, trenger ikke noe endring.» (Sitat fra elev)

«Noen voksne kan ikke bruke det, de burde lære mer. Vanskelig for vikarer, de kan ofte ikke bruke det. Så prøver de å få det til, for opplegget er sånn, da blir det fort kaos.» (Sitat fra elev)

«Lærerne må bli bedre, spesielt de godt voksne....» (Sitat fra elev)

Arbeidet videre vil da bli «å holde oppe trykket» og bruke statusrapporten systematisk i oppfølgingen av Venneslaskolen. Hold oppe, hold kurs!

Vedlegg 1: «Den gode økta». Læringsopplegg fra RIKT

Vedlegg 2: Observasjonsguide

**OBSERVASJONSGUIDE FOR LÆRERMØTER
(SAMHANDLING LÆRER-LÆRER)**

SKOLE: NAVN TRINN: NAVN
TYPE MØTE: (TEAM OG GJØREMÅL) TIDSRUM: NAVN

1. **SAMHANDLING BLIKK:**
Hvordan inngår læringsbrettet som en del av lærernes samhandling i møtet? I hvilken grad blir det brukt og/eller vist til i lærernes samtale og samarbeid med hverandre?
2. **DELING BLIKK:**
Hvordan deler lærerne erfaring, undervisningsopplegg og kunnskap om bruk av læringsbrett med hverandre?
3. **REFLEKSJON BLIKK:**
Hvordan reflekterer lærerne over egen og hverandres bruk av læringsbrett med hverandre? Diskuteres egen praksis, forsknings- og/eller styringsdokumenter